

MARBODI REDONENSIS EPISCOPI

PROSA

De duodecim Lapidibus pretiosis in fundamento caelestis civitatis positis (*Apoc. xxi 19.*)

(*E ms. S. Vict. n. 905. Nusquam edita.*)

1679 Cives caelestis patriæ,
Regi regum concinite
Qui supremus est opifex
Civitatis Uranicæ,
In cujus ædificio
Consistit hæc fundatio.

Jaspis colore viridi
Præfert virorem fidei,
Quæ in perfectis omnibus
Nunquam marcescit penitus,
Cujus forti præsidio
Resistitur diabolo.

Sappirus habet speciem
Cælesti throno similem,
Designat cor simplicium
Spe certa præstolantium
Quorum vita et moribus

(35)
Pallensque Chalcedonius
Ignis habet effigiem,
Subrutilat in publico,
Fulgorem dat in nubilo,
Virtutem fert fidelium
Occulte famulantium.

Smaragdus virans nimium
Dat lumen oleaginum,
Est fides integerrima
Ad omne bonum patula,
Quæ nunquam scit deficere
A pietatis opere.

Sardonyx constat tricolor
Homo fertur interior,
Quem denigrat humilitas,

Per quem albescit castitas,
Ad honestatis cumulum
Rubet quoque martyrium.

Sardius est puniceus,
Cujus color sanguineus
Decus ostentat martyrum
Rite agonizantium :
Sextus est in catalogo
Crucis hæret mysterio.

Auricolor chrysolitus
Sciintillat velut cibus,
Præterdit mores hominum
Perfectæ sapientiæ,
Qui septiformis gratiæ
Sarcæ splendet jubaræ.

1680 Beryllus est lymphaticus,
Ut sol in aqua limpidus,
Figurat vota mentium
Ingenio sagacium :
Quod magis libet mysticum
Summæ quietis ostium [*f. otium*]?
Topazius quo carior [*f. rarior*]

Bo est pretiosior,
Exstat nitore griseo
Aspectu et æthereo :
Contemplativæ solidum
Vitæ præstat officium.

Chrysoprasus purpureum
Imitatur concillium,
Est interinctus aureis
Miscello quodam guttulis
Hæc est perfecta charitas
Quam nulla sternit feritas.

Jacinthus est cæruleus
Nitore medioximus,
Cujus decora facies
Mutatur ut temperies :
Vitam signat angelicam
Discretionem præditam.

Amethystus præcipuus
Decore violaceus
Flammam emittit aureas
Notulasque purpureas :
Præterdit cor humilium
Christo commorientium.

Hi pretiosi lapides
Carnales signant homines
Colorum et varietas
Virtutum multiplicitas,
His quicumque floruerit
Concivis esse poterit.

Jerusalem pacifera
Hæc tibi sunt fundamenta,
Felix Deo et proxima
Qua te daretur anima,
Custos tuarum turrium
Non dormit in perpetuum

Concede nobis, agie
Rex civitatis cælicæ
Post cursum vitæ labilis
Consortium in superis,
Inter sanctorum agmina
Cantemus tibi cantica.

Amen.

(35) Forte refulget et virtutibus.

MARBODI REDONENSIS EPISCOPI

Lapidum pretiosorum de quibus in præcedenti prosa,

MYSTICA SEU MORALIS APPLICATIO.

(*Ex eodem ms. S. Victoris n. 905. Nusquam edita.*)

1681 § I. Jaspis est primum fundamentum Ecclesiæ Dei, et est viridis coloris. Quicumque illum super se habuerit, phantasma ei non nocebit. Significat autem eos qui fidem Dei semper tenent, et nunquam ab ea recedunt vel arescunt, sed semper virent in ea, nec timent fallacias diaboli.

§ II. Sappirus cæli colorem habet. Significat illos qui adhuc in terra positi caelestibus intendunt et cuncta terrena despiciunt, quasi non sint in terra. Juxta illud: *Nostra autem conversatio in caelis est* (*Philip. iii, 20*).

§ III Chalcedonius quoad in domo est non lo-

cel; sub diva, id est sub aere lucet; volentibus eum incidere et sculpero contra stat; calefactus radiis solis vel digitorum fricatu paleas ad se trahit. Per hoc notantur illi qui suam bonitatem celant, et bona opera in absconso faciunt, sed jejunium, eleemosynas et his similia juxta illud: *Tu autem cum jejunas, etc. (Matth. vi, 27.)* Cum autem foras inter homines exire coguntur, tunc apparet eorum bonitas et lucent; et si quis eis voluerit adulari vel laudes dare, quod est quasi sculpero vel pingere, non illorum vanas laudes recipiunt, sed fortiter resistunt, eis non acquiescendo, sed radio veri solis afflati, id est Christi vel digitis, id est donis Spiritus sancti tractati et calefacti, verbo suæ prædicationis suæque bonitatis exemplo, paleas, id est, peccatores ad se trahunt, et sibi consociant, et in bonis operibus eos perseverare monent.

§ IV. Smaragdus nimis viriditatis est. Omnes gemmas et herbas sua viriditate vincit. In arida et inhabitabili nascitur tantum. Præ frigore non ibi habitant nisi gryphes quæ sunt bestie leonibus similes, et habent alas æquilis similes, et monoculi; asinaspi qui cum his dimicant. Per gemmam, id est smaragdum **1682** eos nominamus qui viridiores sunt in fide omnibus, et superant infideles fidei viriditate, qui frigidi et aridi sunt in charitate, quam non habent. Gryphes qui eos servant, demones significant qui hominibus invident fidem habentibus, quæ est pretiosa margarita, et gemma, et cum eis auferre conantur. Qui recte gryphibus assimilantur, quasi terrestres feræ et volucres, qui demersi sunt in infernum pro suis meritis, et volantes per superbiam quasi alites e cælo lapsi sunt. Contra eos dimicant monoculi, id est, illi qui non ambulant duabus viis, nec habent duplex cor, nec duobus dominis serviunt, sed semper suam intentionem et gemmam fidei, quam demones ab eis extorquere volunt, possident, eos superando, Dei auxilio.

§ V. Sardonyx tres habet colores; subtus est niger, in medio candidus, desuper rubeus. Et eos figurat qui in corde suo sustineat pœnas passionis pro nomine Christi, et intus in anima sunt candidi, id est, absque hypocrisi, si tamen ipsi sibi sint despecti et quasi nigri videantur sibi, id est peccatores.

§ VI. Sardius est totus rubeus; significat martyres sanguinem suum pro Christo fundentes.

§ VII. Chrysolithus fulget quasi aurum et emittit

de se scintillas ardentes: figurat sapientes et charitativos qui quod sciunt aliis in opere et sermone ostendunt. χρυσοῦς chrysoos aurum dicitur, et per aurum sapientia et charitas intelligitur, quæ perfectior est omnibus virtutibus, sicut aurum perfectius est omni metallo.

§ VIII. Beryllus luces quasi aqua solo percussa, et calefacit manum tenentis. Notat eos qui sunt fragiles, sed percussi radio et gratia veri solis, id est Christi, lucent bonis operibus, et calefaciunt eos qui **1683** cum eis conversantur calore charitatis et exemplo bonæ vitæ.

§ IX. Topazius raro invenitur, et ideo charior habetur; duos habet colores, unum sicut aurum, et alterum clariorem. Charitate omnes superat gemmas, et nulla res pulchrior est ad videndum. Significat eos qui Deum et proximum diligunt. Qui autem proximum diligunt, sicut aurum fulgent, et a sordibus hujus sæculi purgati, et semper cœlestibus intendentes, clariiores et pulchriores efficiuntur.

§ X. Chrysoprasus est purpureus interguttatus guttis aureis: eos significat qui semper in tribulatione et labore passionum vitam suam agunt, semper manendo in charitate.

§ XI. Jacinthus mutat colorem suum cum facie cœli, si cœlum est clarum, ille luces, si est obscurum, non luces. Significat eos qui cum sapientibus sensu contendunt, ut secundum modum auditorum se aptent sicut dicit Apostolus: *Sapientiam loquimur inter perfectos (I Cor. ii, 6).* Ad eos qui parum sciebant dicebat: *Non potui tanquam spiritualibus escam dare, sed quasi carnalibus lac vobis dedi potum, non escam (I Cor. ix, 22).* Iste Apostolus Jacinthus fuit, et illa (se) contempnabat omnibus ut omnia esset omnibus sic dicens: *Omnia factus sum omnibus ut omnes lucrificarem (I Cor. ix, 22).*

§ XII. Amethystus est totus rubeus, et quasdam roseas flammulas de se emittit. Figurat eos qui tormenta passionis, quæ pro Deo sustinent, tanquam flammam charitatis ex se emittunt, orantes pro eis qui eos occidunt; et plus de peccatis eorum dolent, qui eis mala faciunt, quam de hoc quod patiuntur. Et bene extremus ponitur, quia significat eos qui pro inimicis orant. Nam virtus virtutum est orare pro persecutoribus. Et pauci inveniuntur hoc fecisse: sed tamen inveniuntur duo in Veteri Testamento, scilicet Moyses et Samuel, et duo in Novo, Dominus Christus et Stephanus inveniuntur.

ITEM EJUSDEM DE LAFIDUM NATURIS.

(Ex eod. ms. Nusquam editus.)

1684 Jaspis contra fulgura et tonitrua se habentibus valet.

Chalcedonius lapis sanctificatus et circumligatus lunaticos curat. Preterea qui portat eum, nunquam